

Asia: VN/14348/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne asiakasmaksuasetuksen muutoksista

Mielenterveyspooli vastustaa esitettyjä asiakasmaksujen korotuksia.

Suunnitellut korotukset ovat prosentuaalisesti huomattavia. Ne kohdistuvat tosiasiallisesti heikommassa asemassa oleviin ihmisiin. Korotukset lisäävät siten sekä köyhyyttä että eriarvoisuutta terveydenhuoltopalveluiden saamisessa. Eriarvoisuutta lisää myös se, että eri hyvinvointialueilla tehdään erilaisia ratkaisuja asiakasmaksujen suhteen.

Asiakasmaksujen korotukset heikentävät ihmisten taloudellista tilannetta ja voivat johtaa terveydenhuollon vähäisempään käyttöön, kun he joutuvat valitsemaan potilaskäynnin ja esimerkiksi ruokaostosten välillä. Pidemmällä tähtäimellä tämä voi pahentaa sairastavuutta ja köyhyyttä, mikä on omiaan aiheuttamaan kustannuksia muualla julkisella sektorilla.

Asiakasmaksujen korotukset heikentävät köyhimpien ihmisten taloudellisten ja terveysoikeuksien, mukaan lukien mielenterveysoikeudet, toteutumista. Korotukset heikentävät myös lapsen oikeuksien toteutumista. Osa asiakasmaksuista ei koske alaikäisiä, mutta lapsen huoltajien talousahdinko vaikuttaa kielteisesti sekä lapsen elämisen edellytyksiin että mielenterveyteen ja hyvinvointiin.

Esitettyjen korotusten vaikutukset tulisi arvioida yhdessä muiden samaan ihmisryhmään kohdistuvien, sosioekonomista asemaa heikentävien muutosten kanssa. Perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arvioinnin tulee olla keskeisellä sijalla. Myös korotusten vaikutukset eri väestöryhmien mielenterveyteen tulee arvioida.

Lausuntonne todistuksista ja lausunnoista perittävistä asiakasmaksuista.

Huom! tämä kysymys on osoitettu ensisijaisesti hyvinvointialueille. Todistuksista ja lausunnoista perittävien asiakasmaksujen jatkovalmistelua varten hyvinvointialueita pyydetään tuottamaan valmistelun tueksi tietoa hyvinvointialueen antamien todistusten ja lausuntojen määristä sekä niistä saatavista asiakasmaksutuloista. Samalla mahdollisuuksien mukaan pyydämme tietoa alla olevasti eriteltyinä:

- Lääkärinlausunnot ajokorttia varten
- Lääkärinlausunnot aselupaa varten
- Muut säädöspohjaiset lausunnot ja todistukset (jos tieto jo koottuna)
- Muut (ei-säädöspohjaiset) todistukset (jos tieto jo koottuna).

Lisäksi hyvinvointialueita pyydetään arvioimaan todistuksista ja lausunnoista perittävän asiakasmaksun nykyisen enimmäismäärän suhdetta todistusten/lausuntojen tuottamisen kustannuksiin (maksujen kustannusvastaavuus).

Tietoa tarvitaan, jotta todistuksista ja lausunnoista perittävän maksun enimmäismäärään valmisteltavan korotuksen vaikutukset hyvinvointialueen rahoitukseen voidaan arvioida hyvinvointialueiden rahoituksen turvaavalla tavalla.

-

Salo Aija
Mielenterveyspooli